

Átláthatóság

Stratégia a korrupció ellen

A 8. nemzetközi biztonsági, védelmi, informatikai, közlekedésbiztonsági szakkiállítás és konferencia rendezvényein, közismert nevén a Kriminalexpo 1999-en kiemelt témaként szerepelt a korrupció elleni küzdelem. A rendezvény rangját, a fennivalók sokrétűségét jelzi, hogy az eseményen részt vett Pino Arlacchi, az ENSZ főtitkárhelyettese, valamint a nemzetközi és hazai politikai élet, illetve a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás jó néhány jeles képviselője. A konferencián dr. Dávid Ibolya igazságügy-miniszter arról tartott előadást, milyen távlatos tennivalók szükségesek az elburjánzott magyarországi korrupció visszaszorításához. Előadásának szerkesztett változatát ajánljuk a Börtönügyi Szemle olvasóinak figyelmébe.

A Kriminalexpo szervezőinek ismételen sikerült olyan kérdést állítani a konferencia középpontjába, amely nemcsak a közvélemény egy része, nemcsak a kormányzat, hanem a társadalom egésze számára fontos. Mindannyian érezzük azt a kockázatot, amit a korrupció nemzeti és nemzetközi szinten jelent. A korrupció képes a társadalmak stabilitásának és biztonságának veszélyeztetésére, fenyegeti a szociális, gazdasági, politikai fejlődést, és aláássa a demokratikus és morális értékeket. A globalizálódó világban az illegális tevékenységek is nemzetközivé válnak, és kíméletlen, de valljuk be őszintén, racionális logikával szerveződnek. A legnagyobb kockázatot épp ez, a bűnözés megszervezése jelenti, és a korrupció nem más, mint eme szervezésnek az egyik – de alighanem a legfontosabb – eszköze.

Sokan csak azt tartják korrupciónak, amikor egy közhivatalnok a maga döntési jogát nem a közérdek, hanem saját magánérdeke javára gyakorolja. A korrupció fogalma azonban ennél tágabb, korrupciót követ el mindenki, aki – akár közvetett, akár közvetlen önértékből – megszegi azt a szabályrendszert, amelynek érvényesítéséért ő a felelős.

Nemcsak a közhivatalnokok lehetnek korrumpáltak, hanem mindenki, aki pozíciója révén dönthet bizonyos javak elosztásáról, kiosztásáról. És nem pusztán anyagi javakról (ritka árukról, fizetésemelésekről, jutalmakról) lehet szó. Ide tartozik a szolgáltatásoknak (a betegellátásnak, a vendéglátásnak, a szállításnak, a javításnak), az engedélyeknek, kedvezményeknek (adókedvezménynek, építési engedélynek, soronkívüliségnek, vélemé-

nyezésnek, üzleti koncesszióknak, külföldi utaknak), a pozícióknak (állásoknak, kinevezéseknek, kedvező munkabeosztásoknak, felvételiknek, minősítésnek), bizonyos viselkedésformáknak (engedelmességnek, lojalitásnak, politikai szavazatnak), az autonóm emberi élet feltételeinek (a félelemmentességnek, a biztonságérzetnek, a szabadságjogoknak, az emberi lehetőségeknek) a biztosítása is. Mivel lehet e javak elosztásában részt vevőket korrumpálni? Ugyanezekkel az említett „árucikkkel”.

Nem a korrupció ténye a kérdés, hanem a mértéke, és az, hogy milyen területeken jelenik meg. Azt lehet gondolni, hogy a piacgazdaság mentes a korrupciótól, mert a javak cseréjét itt kizárólag a piaci mechanizmusok szabályozzák. Elvben ez így is van. Ugyanakkor a piacgazdaság tiszta formájában még nem jött, s valószínűleg nem is jöhet létre; konkrét történeti megvalósulásaiban pedig mindig keveredik redisztribúciós mechanizmusokkal. Azt lehet mondani, hogy a tervutasításos politika által vezérelt gazdaságban inkább a hivatalnoki korrupció van jelen, míg a piacgazdaságban az üzleti és politikai korrupció lehetőségei erősödnek fel. Nem a politikai berendezkedés, hanem a korrupció természete az, amely a kockázatot jelenti.

Nemzetközi előzmények

Tény, hogy a korrupció térhódítása szükségessé tette a nemzetek cselekvését. Nem véletlen, hogy a nyolcvanas évektől kezdve a különböző nemzetközi szervezetek intenzíven foglalkoznak a jelenséggel. Az elmúlt tíz évben több olyan világméretű konferenciát rendeztek, amely a kor-

rupcióval foglalkozott. Legutóbb 1999. februárjában Washingtonban. 1996-ban az ENSZ-közgyűlés 51. ülészsaka is foglalkozott ezzel a kérdéssel, és határozatot fogadott el a korrupcióval szembeni fellépésről. Ennek melléklete a köztisztviselők részére szóló nemzetközi magatartás-kódex.

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), amely tevékenysége során a nemzetközi üzleti tranzakciókban való vesztegetésekkel szembeni fellépésre koncentrált, a kilencvenes években több ajánlást fogalmazott meg.

Az Európa Tanács és az Európai Közöségek Bizottsága 1996 májusában (OCTOPUS-projekt néven) közös programot indított a kelet- és közép-európai államok segítésére, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem támogatása érdekében. Magyarország is részt vesz ebben a programban, és a program első szakaszát lezáró ajánlásokat a tavalyi év végén megkaptuk.

Általános jelenség az is, hogy a nem kormányzati szervezetek egyre nagyobb érdeklődést mutatnak a korrupció visszaszorítása, a kormányzati munka átláthatóságának erősítése iránt. Itt említem meg a nemzetközi korrupcióellenes szervezet, a Transparency International megalakulását, amelynek magyar tagozata 1996 októbere óta működik.

A közelmúlt történései közül figyelmet érdemel, hogy Magyarország 1997 decemberében aláírta, az Országgyűlés pedig 1998 szeptemberében megerősítette az OECD-nek a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről szóló egyezményét. Ennek büntetőjogi konzekvenciáit az 1999. március elsején hatályba lépett Btk.-módosítás már levonta. Magyarország 1999 áprilisában aláírta az Európai Tanács korrupció elleni bünte-

tőjogi egyezményét. A kormány 1999 áprilisában a parlament elé terjesztette a csatlakozásról szóló javaslatot az Európai Tanács „korrupció elleni államok csoportjához” (a GRECO-hoz). Ebbe a sorba illeszkedik az ENSZ által kidolgozott korrupció elleni globális program, illetve az abban való magyar részvétel. A cél nem lehet más, mint mindezt a sok nekifeszülést, törekvést kamatoztatni.

Politikai elszántság

Magyarországon is világossá kell tenni, hogy nem lehet a nagypolitikát érintő korrupció lehetőségét figyelmen kívül hagyni. Azon egyszerű oknál fogva sem, mert az ez elleni fellépés sugárzik ki leginkább a legegyszerűbb színtig. Világos és hiteles beszédre van szükség. Akiben igazi politikai hivatás él, annak van ethosza, és ennek fő jegye az önzetlenség. A politikus jellemében mindenkor legfontosabb az az arány, amely megmutatja, hogyan vegyül benne az önzetlenség és az önzés. Közgazdasági metaforával szólva, mekkora az erkölcsi mérlegképesége.

A rómaiak az államot nem a status szintelen szavával illették, hanem sokkal kifejezőbben res publicának, közügynek hívták, ami mindenkire vonatkozik. Bűnt követ el az állam ellen, aki a res publicát res privatává, magánüggvé akarja a maga céljára átalakítani.

Az egyes embernek, akármilyen hatalmas politikus, nem szabad a res publicát, ennek intézményeit, vagyonát a maga magánelőnyére fordítani. Hasonlóképpen a pártoknak sem. Bűnös az a politikai párt, amely az államot pártállammá fokozza le, s közintézményeket, közvagyonot, közhatalmat saját (párt)célra használ fel.

A szerzési, birtoklási ösztön, az „enyém” öröme, a gyűjtés gyönyöre egyi-

ke az emberi élet legnagyobb hajtóerőinek, amelynek legyőzéséhez hatalmas önuralom kell. Ez az ösztön elementárisan tör ki a gyermekből, aki mindent magáénak akar. S ez a sarkalló erő kifinomodva sírjáig kíséri az embert. Ebben az ösztönben rejlik a politikai hatalommal és befolyással való gazdasági visszaélések, panamáik, a megvesztegethetőség pszichológiai gyökere.

Mivel a politikus a res publicát szolgálja, s ethoszának fő jegye az önzetlenség, sohasem kapcsolhatja össze a politikát és az üzletet. Sőt, éppen neki egyik fő feladata küzdeni a magánérdek és a korrupció ellen, különösen ma, amikor a parlamenti rendszerrel mintegy együttjár, hogy a képviselő a választók külön érdekeinek ügynöke.

A politikus nem gazdagodhat vagyonát, hivatali állásának tekintélyét felhasználva. Törekedhet hatalomra eszményei érdekében, de vagyonra nem. A politikus meggyőző erejének fő forrása a becsületességébe, megvesztegethetetlenségébe vetett hit. A történelem egy sereg példát mutat arra, hogy a hatalomvágyat, a szellemi önzést, a politikai pálfordulást a nép a politikusnak megbocsátja. De ha a politikából gazdagszik, azt meg nem bocsátja, akkor oda a meggyőző erő. Mindezt egyetlen politikus sem tévesztheti szem elől. A kormány pedig elszánt abban, hogy ezt az eszményt közvetítse.

A magyar stratégia

A mostani alkalom lehetőséget biztosít arra, hogy tájékoztassam önöket a magyar stratégia kidolgozásának helyzetéről. Hiba lenne, ha a korrupcióval szembeni fellépés kizárólag az állami cselekvés lehetőségeiben merülne ki. Még nagyobb hiba lenne

azonban az, ha a kormányzat nem készítené elő olyan programot, amely a társadalom számára is egyértelművé teszi a teendők körét. A magyar kormány hivatalba lépésétől kezdve kiemelten kezeli a korrupció visszaszorítását, és bejelenthetem, hogy mára elvégeztük azt a helyzetértékelést, ami kiindulópontját képezheti a magyar stratégia kidolgozásának. Szeretném azt is egyértelművé tenni, hogy a kormányzat nem utólag kívánja ez ügyben megszólítani mind a közvéleményt, mind a hazai szakértői bázist, hanem a stratégia kidolgozásának folyamatában felajánlja, kéri az együttműködést.

A köz- és üzleti élet tisztasága érdekében való fellépés az első demokratikus választást megelőzően szinte minden párt programjában megjelent és azóta is folyamatosan jelen van a választásra készülő pártok üzeneteiben. De mindig csak később, a kormányzati ciklust követően lehet eldönteni, hogy az adott párt esetében mi dominált: csupán az ígérettel megnyerhető szavazatok száma, avagy az ígéret beváltása iránti elszántság.

A korrupció kérdése nem igényel ideológiai vitákat, és úgy gondolom, hogy a vele szembeni fellépés körében fenntartásoknak sem lehet helye. Ezért sem tűnik megoldhatatlannak a feladat.

A rendszerváltozást követő korábbi kormányok a jogalkotás terén tettek előrelépéseket. Ezek között kell megemlíteni a közbeszerzési törvény elfogadását, s ennek nyomán a Közbeszerzések Tanácsának felállítását, az országgyűlési képviselők összeférhetlenségi kérdéseit rendező törvényt, a köztisztviselők, közalkalmazottak és a hivatásos szolgálatot teljesítők jogállásáról szóló törvényeket, a verseny-, a vám- és a biztosítási törvényeket, a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény megalkotását.

Ugyanakkor tény az, hogy további teendők vannak. A tapasztalatok alapján azt lehet mondani, hogy szükséges a politika egyértelmű elkötelezettsége a korrupcióval szembeni harc felvételére, következetes reformokat kell végrehajtani a szabályozási és adórendszerben, az állami szolgáltatásokat közelebb kell vinni az ügyfélhez, bővíteni kell a nyíltság és a felelősségre vonás lehetőségeit. Világossá kell tenni, hogy a korrupciót nem szabad csupán bűncselekményként megvalósítható korrupcióként kezelni, vagyis nem elegendő csak a „bűnös korrupcióra” stratégiát kidolgozni; lehet ugyanis korrupcty gyakorlat is, amely a jog betűje szerint még nem bűncselekmény, de mi, polgárok, már ekként ítéljük meg.

Nemzetközi megítélésünk

Hazánk nemzetközi megítélésére nézve időről időre különböző felmérések látnak napvilágot. Ezek értéke az, hogy a kormánytól függetlenül számolnak be a helyzetről. A Transparency International nem hivatalos, de nemzetközi szinten elfogadott, a korrupció elterjedtségét rangsoroló listái alapján jól nyomon követhető Magyarország helyzete.

Az üzletemberek körében végzett felmérések alapján összeállított legutóbbi (1998-ban közzétett, és 85 országra kiterjedő) rangsor alapján Magyarország a legtisztább országhoz, Dániához képest a középmezőnyben (a 33. helyen) található. (A közép- és kelet-európai országok közül egyedül Észtország előzi meg a rangsorban, mint a korrupcióval kevésbé fertőzött ország).

Más módszertannal, így a korrupció polgárok általi érzékelését, illetve megíté-

lését alapul véve, ugyancsak készülnek felmérések. Ezek között említeném meg a UNICRI felmérését, illetve itthonról az Országos Kriminológiai és Kriminálisztikai Intézet által készített kutatás eredményét. Természetesen a korrupció elleni fellépés kérdése nem pontozásos versenyben dől el. A magyar korrupciós helyzet, vagy annak megítélése pedig nem jelentheti azt, hogy nincs teendő. A kormány számára nem lehet közömbös, hogy milyen az ország képe akár kívülről, akár belülről szemlélve, ezért figyelemmel vagyunk az ilyen felmérések eredményeire.

A kormány nem a jelenlegi helyzetet kívánja stabilizálni, hanem hosszabb távra akar egyértelmű cselekvési programot adni. (Ezért korrupcióellenes nemzeti stratégiát dolgoz ki.) A kormány szándéka egybevág mind az Európai Unió, és az Európa Tanács, mind az ENSZ törekvéseivel, és a nemzetközi törekvések kifejezetten segítik a hazai szándékok megvalósítását. Az országoknak különböző korrupcióellenes stratégiáik vannak, ugyanakkor az együttműködés és a sikeres gyakorlati tapasztalatokra vonatkozó információcserék egyre nagyobb lehetőségei nyílnak. Az ENSZ-szel aláírandó megállapodás e lehetőségek kiaknázását jelenti.

A hazai stratégia kidolgozása során abból indulunk ki, hogy a korrupció elleni harc két legfontosabb eleme a törvényesség keretei közötti átláthatóság és az elszámoltathatóság biztosítása. A hazai stratégia tervezett irányai átfogják a korrupció három fő fajtáját, a hatósági korrupciót (vagyis az úgynevezett „utcai szintű korrupciót”, ami az állampolgárok, a közigazgatással, a helyi engedélyezési hivatalokkal, a rendőrséggel, a vámszervekkel, az ellenőrökkel való kapcsolata tapasztalatán alapul), az üzleti korrupciót (ami a középszintű üzleti vállalatok tapasztalatain alapul), és a leg-

felső szintű politikai-igazgatási-pénzügyi korrupciót. A hazai stratégia kiemelt figyelmet fordít. 1. A megelőzésre, ezen belül a közvélemény figyelmének felhívására, és toleranciájának felmérésére, illetve ez utóbbi lehetséges csökkentésére; a tömegkommunikáció szerepére, a folyamatos tájékoztatásra. A felnövekvő nemzedék felfogásának formálására. Az etikai kódexek megalkotásának szorgalmazására. Az egyes szabályozó mechanizmusok áttekintésére, átláthatósági szempontból való felülvizsgálatára.

2. Az ellenőrzésre és a törvényességre, ezen belül a hatósági jogosítvány gyakorlásával járó tevékenységekre, az ellenőrzési gyakorlat felülvizsgálatára, a korrupcióellenes jogalkotási teendők felmérésére, ideértve a gazdasági jog és a büntetőjog területét egyaránt. A stratégia koordinált végrehajtását biztosító működési mechanizmus kialakítására, amelyben terveink szerint a kormányzati szervek mellett nem kormányzati szervek és gazdasági szervezetek is szerepet kapnak.

Hosszú távú és rövid távú stratégiára egyaránt szükség van. Hosszú távon a fő feladat a közvélemény pozitív irányba való terelése. Ez igen komoly, évekig tartó munkát jelent, magában foglalja a már felnőtt korosztály és a felnövekvő új generáció véleményének formálását. Elsődleges célként olyan generáció felnevelését kell kitűzni, amelynek tagjai, „egyes emberei” megvetik a korrupciót, ők maguk nem lehetnek céltáblái a korrupciónak, és nem is használják azt eszközként. E téren az oktatásügyi kormányzattal szoros együttműködve kívánjuk a programokat kialakítani.

A második teendő a már felnőtt lakosság véleményének új irányba terelése. Legfontosabb annak tudatosítása a lakos-

ságban, hogy a kormány fontosnak érzi a korrupció elleni határozott fellépést. Határozottan képviselni kell, hogy nem kampányjellegű munkáról van szó, hanem hosszú távon kíván a kormány ezzel foglalkozni. A stratégia kidolgozásával kapcsolatos minden részeredményről rendszeresen tájékoztatni kell a közvéleményt, hogy a feladat fontossága az egyes ember életvitelében is tudatosuljon. Rendszeres tájékoztatás szükséges a korrupciós bűncselekmények miatti nyomozások megindításáról, annak folyamatáról és eredményéről.

Azt gondolom, a belső ellenőrzés megerősítésén, az átlátható, nyomon követhető döntéshozatali mechanizmus megvalósításán túl legfontosabb a nyilvánosság szerepe. Azé a nyilvánosságé, amely nemcsak „felkap” egy-egy ügyet, de a végeredményről is tájékoztat. (Nem mondok újat, amikor Thomas Jeffersont idézem, aki azt mondta, hogy „a sajtószabadság az örök éberség, amely a kormányt a korrupcióval szemben védi”.)

Beszélni kell tehát a korrupcióról. Az állami fellépés mozgatója mindig az, hogy a társadalomban kialakult-e az érzékenység a korrupcióval szemben. A korrupciót többen hasonlították már az AIDS-hez. Van benne igazság, az AIDS az emberi szervezet immunrendszerét fertőzi meg, a korrupció pedig a társadalom immunrendszerét gyengíti le.

A társadalom pedig szinte észrevétlenül érzéketlenné, ezzel együtt megbocsátóvá válik a korrupcióval szemben. A veszély az, hogy így könnyen megnőhet a korrupcióra való hajlandóság is. Ugyanakkor azt is egyértelművé kell tenni, hogy nem várható egyik napról a másikra eredmény. Lassú és hosszadalmas munkáról van szó, melyhez a polgárok segítségét kell kérni. Ezért is gondoljuk úgy, hogy

széles kört vonunk be a stratégia kidolgozásába. A rövid távú stratégia kialakításakor konkrét lépéseket tervezünk.

Lényeges előjáróban megemlíteni, hogy elsősorban nem (illetve nem csak) a büntetőjog eszközeivel kívánunk eredményt elérni, hiszen számos más, az egyes területeket szabályozó, jogszabályokba beépített gátló megfogalmazások is akadályai a korrupciónak. A kiskapuk bezárása, a hatósági jogok szigorú körbehatárolása is ahhoz vezet, hogy visszaszorítható legyen a korrupció. Ezért a stratégia egyik lényeges pontja annak meghatározása, milyen jogszabályok felülvizsgálata szükséges. E körben nyilvánvalóan át kell tekinteni az összeférhetetlenségi szabályok körét, a gazdasági jog területét, és mindazon jogszabályokat, amelyek a hatósági jogosítványok gyakorlását befolyásolják, különösen az ellenőrzési, végrehajtási területeken. Át kell tekinteni a közbeszerzésekkel kapcsolatos szabályokat is.

Nem tartom indokolatlannak azt sem, hogy foglalkozni kell az úgynevezett lobbitorvény gondolatával. Egy ilyen törvénynek a magyar jogrendszerbe való beillesztése akkor indokolt, ha a meglévő jogi szabályozásokhoz képest új tartalmat tud megjeleníteni. Úgy gondolom, ezt a kérdést napirenden kell tartani, és a részletek kidolgozása során vissza kell rá térni.

Nem lehet eltekinteni attól a felülvizsgálattól sem, amelynek célja egy erkölcsileg és anyagilag megbecsült, teljesítménye által differenciált bérezésű köztisztviselői kar kialakítása. Olyan mechanizmus kialakítása indokolt, amely koordinálja a korrupció megelőzésére és ellenőrzésére irányuló nemzeti szintű politikát. A jogi kérdések alapvetően nem büntetőjogiak, hanem a büntetőjogi szabályozás háttérében levő szabályozások megbízhatóságát kell megteremtteni. Ugyanakkor látni kell,

és ki kell mondani azt is, hogy a bűncselekménynek minősülő korrupciós cselekményeknek csak elenyésző hányadára derül fény. Hasonlóan a külföldi tapasztalatokhoz, e bűncselekményi körben Magyarországon is magas a látencia. Számont kell vetni azzal, hogy a korrupció különböző pólusán levők érdekei azonosak, ez pedig a tevékenység titokban tartása. Általában e cselekményeknek nincs közvetlen sértettje, és tárgyi bizonyítási eszközök sincsenek. Ugyanakkor azonban meglehetősen pontossággal lehet megállapítani, hogy az élet mely területén jelentkezik a korrupció. Felveti a fejét ott, ahol jóval „több az eszkimó, mint a főka”, vagyis ahol kevesebben tudnak hozzáférni bizonyos javakhoz, lehetőségekhez, mint ahányan szeretnének (ilyen volt például korábban az építőanyag, ma pedig ilyen lehet a banki hitel ügye), ahol a kérelmek elintézése elhúzódik (például bizonyos bejegyzések, engedélyek ügye), ahol a döntési mechanizmus nehezen látható át.

Úgy gondolom, a felderítési nehézségek ellenére, ha világos képünk van a korrupcióra érzékeny területekről, akkor nem lehetetlen a korrupció elleni fellépés. A gyors helyzetértékelés elvégzése ezért a ma aláírandó megállapodásnak fontos részét képezi. A mai alkalom arra is példa tehát, hogy tovább kívánjuk erősíteni a nemzetközi együttműködést, amely lehetőséget biztosít a más országok tapasztalatainak folyamatos figyelemmel kísérésére, és a nemzeti sajátosságaink ismeretében azok hazai szinten való hasznosítására.

Világszerte újra és újra felmerül a kérdés – hol az egyik, hol a másik országban –, hogy tűzzel-vassal és drákói rendszabályokkal irtsák-e ki a korrupció minden formáját. A magyar társadalom sem mentes e meg-megújuló kísértéstől.

A korrupció ugyanis – bár alapvetően kártékony s pusztító betegség – parazita-ként nemcsak a társadalmi gyakorlat gyenge, beteg szöveteire, hanem egészséges, hasznos hajtásaira, törekvéseire is rátelepszik; ha tűzzel-vassal, drákói rendszabályokkal esünk neki, e hasznos hajtásokban s törekvésekben is súlyos kárt tehetünk. Az egyetlen lehetséges jó megoldás az, ha a korrupció előfeltételeit s okait tárjuk fel, s ezek ismeretében dolgozzuk ki azokat a gazdasági, jogi és társadalmi lépéseket, intézményeket, amelyek feleslegessé és lehetetlenné teszik a korrupciót.

A korrupció nem statikus, hanem dinamikus, értékváltó jelenség; általában gazdasági és társadalmi folyamatokhoz kötődik, s e folyamatok kezdeti szakaszában viszonylag sok pozitív, későbbi szakaszaiban viszont egyre több negatív mozzanattal szövődik össze, és hatása is egyre kártékonyabb lesz. Egy bizonyos ponton túl azután elszabadul a korrupció láncreakciója, s ekkor már igen nehéz megállítani a folyamatot.

Szükséges a politika egyértelmű elkötelezettsége a korrupcióval szembeni harc felvételére, a következetes végrehajtás a nyíltság és felelősségre vonás lehetőségeinek bővítésével.

A korrupcióval szembeni fellépés kérdése nem oszthatja meg a pártokat. Az pedig, hogy most a cselekvés a polgári kormányzat kezében van, nem jelent mást, mint felelősségvállalást. Nem példa nélküli a történelemben – és Disraeli óta az angol közéletnek szinte hagyományává vált –, hogy a liberális pártok által követelt, társadalmi kérdéseket érintő intézkedéseket a konzervatív értékeket valló kormányok valósítják meg. Ugyanakkor arra is van példa, mind a régmúlt magyar történelemből, mind pedig a közelmúlt történéseiből, hogy mégoly hasznos elképze-

lések is csak akkor tudnak megvalósulni, ha azokban az ellenzék nem ostromgépet lát. Bizakodó vagyok a tekintetben, hogy ebben az ügyben a kormány a magyar politikai élet minden szereplőjében partnerre talál.

A korrupció ellen csak rendkívül világos és egyértelmű korrupcióellenes politikával lehet fellépni. A legfontosabb célnak az átláthatóság és ellenőrizhetőség törvényes, alkotmányos keretek közötti biztosítását tartom. Ne alakulhassanak ki féltreérthető helyzetek sem a közigazgatásban, sem az üzleti, sem pedig a politi-

kai életben, és ne lehessen bízni abban, hogy az ilyen helyzetekben levők elkerülhetik a nyilvánosságot.

Az Arlacchi úrral ma aláírandó megállapodás nemcsak segíteni fogja a kölcsönös tapasztalatcserét, hanem éberen fogja tartani az általam elmondott elképzelések megvalósulásának szándékát. Én mind a kettőnek jelentőséget tulajdonítok.

Piacgazdaságban azt szokták mondani, hogy mindent szabad, amit törvény nem tilt, én inkább úgy fogalmazok, hogy mindent lehet, de csak a jót (az etikusat) szabad.

Megjelenik péntekenként! Keresse az újságárusoknál!

BÖRITŐ
ÚJSÁG